

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tároló

910.2

Hely

Idő

1912

Forrás:

Magyarország

Bp.

(Hely)

1912 X/22

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Oldalsz.

Helyszám

Roald Amundsen.

A Déli sark fölfedezője Budapesten.

Budapest, október 21.

Nevezetes embert lát ma vendégül a főváros. Roald Amundsen, a Déli sark hőse tart fölolvasást fölfedező utjáról, délután a Földrajzi Társaság és este a Lipótvárosi Kaszinó meghívására.

Akik szerencéssek voltak, vagy lesznek az előadást végighallgatni, a XX. század egyik legenergikusabb, imponáló erejű férfiát láthatják szemtől-szembe. A borotvált színész-arc, a föllángoló szemek, a hatalmas orr, a tagbaszakadt és mégis eleven mozgásu ruganyos termet a szürke haj daczára, csak az erő fiatalágát és a lelkesedés mérhetetlen bátorságát fejezik ki.

Amundsennek egyébként a beszélője is csupa mozgás, színes mimika. Nagytempójú gesztusokkal tiltakozik az ellen, hogy «professzor ur»-nak szólítsuk őt.

— Ugyan, kérem, — vág a szavunkba, — nem vagyok én tanár. Én csak egy egyszerű hajóskapitány vagyok, még nem tudtam többre vinni.

— Éppen elég, hogy a Déli sarkig vitte kapitány ur.

— Hát igen, az esetleg több is, de kevesebb is a tanárságnál. Most azonban egyik városból a másikba viszem magamat. Szomlaton Bécs, hétfőn Budapest, azután Grác, Danzig, Hamburg, München — fölfedezem a magam számára Közép-Európát, a hallgatóimnak meg fél óra alatt elmesélem, hogy hogyan jutottam el másfél év alatt Polheimra, — így kereszteltem el t. i. a Déli sarkot.

1910. augusztus 9-én hagyta el Norvégiát Amundsen a «Fram» hajón. Ez volt az a nagyszerű sarkigőzös, melyen Nansen az Északi-pólusra akart eljutni és amelyik oly pompásan állott ellent a jéghegyek támadásainak. A «Fram» föl volt szerelve tudományos mérőeszközökkel, kétévre való elességgel és 116 eszkimókutya csafolt a födélzetten. A kutyaakra nagy föladat várt, melyet kitünően teljesítettek és bárha több elhullott közülük és néhányat friss husszerzés végett levágtak, mégis 116 példányból állott a falco, mire a «Fram» hazatért.

1911. január 14-én ért az expedíció a délsarkí jégmezőkhöz. Itt a hajó személyzetét Amundsen két részre osztotta. Az egyik csoport a hajón maradt, 18 bajtársból pedig a szárazföldi különítményt alakította meg a vezér. A szárazföldi csoportból 4 ember 18 kutyával és 3 szánnal február 14-én előment, hogy bizonyos pontokon elességkészleteket helyezzen el. 160 kilométernyire a kikötési helytől, a 80 szélességi fok alatt, 3000 kilogramnyi hussal miegyébbel ellátott raktárt létesítettek. azután a 4 ember visszatért. A «Fram» időközben Buenos-Airesbe hajózott el, a parton maradtak pedig már fölépítették az áttelelésre szánt lakóházat. Ez a szellős, még fürdővel is ellátott ház a Rozsbarriéren emelkedett, 50 méternyire a Jeges-tenger fölött. Április 21-én köszöntött be a sarki éjszaka. Megelőzőleg az expedíció tagjai foka éspinquin vadászattal 69.000 kilogramm húst gyűjtöttek, elengendőt az emberek és a 115 kutya számára. A sarki tél szörnyü hidege és állandó éjszakája veszélyes az emberi szervezetre, Amundsenék azonban az 55 fokos hideget csakugy, mint a nap hiányát baj nélkül bírták el házukban, melyet egymásközt tréfásan «szanatóriumnak» neveztek.

Október 20-án érkezett el az ideje, hogy az expedíció a sark felé előrehatoljon. 52 kutyától vont 4 szánon vágat neki a jégsivatagnak. Utközben sűrűn készítettek jeleket, nehogy a visszatérésnél elveszítsék az irányt. A 83. foknál megváltozott a tájkép. A sikot egymásra torló hegyek váltották föl, jeges csucok 3000—5000 méter magasra nyultak föl. Ez volt az a hegység, mely áthuzódott a Vidtória-földön és Shakleton térképén is föl volt tüntetve. Nagy fáradsággal hatoltak át a szép, de tulságosan változatos területen. November 17-én érték el a szilárd talaj határát a déli szélesség 15:0 7 C fok és a nyugati hosszúság 165 foka alatt. Eddig naponta átlag 31 kilométert tettek meg. Amundsen szerint ez az eredmény a derék kutyák érdeme volt.

December 6-án 3360 méter magasan voltak a tenger színe fölött. Itt már kifogyot a friss hús és ezért 24 kutyát le kellett vágniok. Borzalmas plató terület el előttük; Amundsen az «Ördög tánctermének» keresztelte el a szakadékokkal átboronált földet. A 88 fok és 25 percznél volt az a pont, ameddig Shakleton legmesszebbre előrejutott. Innen üres, néma sikság huzódott tova a sark felé. Az expedíció csüggedetlenül hatolt előre az ismeretlenbe, amelyet még emberi szem nem látott, ember lába nem tapodott.

Egy kicsit tartottak tőle, hogy valahol majd egyszerre Scottal találkoznak, aki ugyanekkor förekedett a pólus felé és hogy így későn érkeznek, ezért megfeszített erővel siettek. Szótlanul, szinte ádázul törtettek előre. Végre fölvirradt a dicsőség napja! Deczember 14-én remélték elérni a sarkot.

Az expedíció megállott, földbeszurta a norvég lobogót, ünnepélyesen, meghatottan tették kezüket a földre, mely a földrajzi Déli sarkon lobogtatta a zászlók színeit. A fösíkot «VII. Hakou király»-jának nevezték el és megkezdték a méréseket. Ezek szerint a zászló a 89 fok és 7 percz alatt lengett. Még 9 kilométer hiányzott tehát a pólusig. Nosza, újra előre! Napsugaras, szép időben érték el a vágyott pontot. Ott sátrat vertek, emléket készítettek és miután több kilométernyi körületben körüljárták «Polheim»-ot, deczember 17-én boldogan visszafelé indultak.

A nagy földadatot megoldották. 1390 kilométert tettek meg, napjára átlag 24-et. Időközben a «Fram» is visszatért 8000 tengeri mérföldet hagyván hátra, kétszer annyit, mint a föld kerülete. A hajó személyzete Nilsen kapitányal az élen 60 oceánográfiai mérést végzett, szóval mind a két csoport becsülettel teljesítette kötelességét. A délisark felfedezésének dicsősége Amundsené és vele a norvégoké. A norvég nemzet nagyszerű törekvéseinek csodálatos szívósságának és önfeláldozásának méltó jutalma ez!

Bécs, október 21.

A király tegnap, vasárnap hosszabb külön kihallgatáson fogadta Roald Amundsen t, a délisark felfedezőjét.

(Amundsen megérkezése.)

Amundsen Roald kapitány ma délben érkezett Budapestre. Az illusztris vendég tiszteletére délután

két órákor az Országos Kaszinóban ifj. Hege-
düs Sándor lunchot adott, amelyen részt vettek
Berzeviczy Albert, az Akadémia elnöke, Dár-
day Sándor, a Lipótvárosi Kaszinó elnöke, Lóczy
Lajos, Havass Rezső, Décsy Mor. Blógh
Jenő államtitkár, Ruszt József, Wodianer Ar-
thur, Csajthay Ferencz, Herczegh Ferencz,
gróf Bánffy Miklós, Csathó Aurél,
Jenő és Szomory Eil.